

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: إذا زوج الصبية أبوها أو جدّها لأبيها ورثها الزوج وورثته / ميراث الأزواج.

فروعاتی را از کلام محقق در شرایع بیان کردیم مسئله بعدی که محقق ذکر کرده این است که: «الرابعة إذا زوج الصبية أبوها أو جدّها لأبيها ورثها الزوج وورثته، و کذا لو زوج الصغيرين أبوهما أو جداهما لأبويهما توارثا و لو زوجهما غير الأب أو الجد كان العقد موقوفا على رضاهما عند البلوغ و الرشد و لو مات أحدهما قبل ذلك بطل العقد و لا ميراث... إلى آخر كلامه الشريف»^۱.

امام رضوان الله عليه نیز در تحریر الوسيلة این فرع فقهی را مطرح کرده و فرموده: «مسألة ۱۲: لو زوج الصغيرة أبوها أو جدّها لأبيها (۱): بالكفو (۲): بمهر المثل أو الأكثر، يرثها الزوج و ترثه، و کذا لو زوج الصغيرين أبوهما أو جدّها لأبيهما، بل لو كان التزويج بالكفو بدون مهر المثل مع عدم المفسدة، فضلاً عما كان فيه الصلاح، و کذا لو زوج الحاكم في مورد جاز له التزويج، و قد مرّ بعض ما يناسب المقام في النكاح»^۲.

بحث در اولیاء عقد می باشد که صاحب عروه نیز در کتاب النکاح یک فصلی را درباره اولیاء عقد منعقد کرده و اینطور فرموده: «مسألة: لا خيار للصغيرة إذا زوجها الأب أو الجد بعد بلوغها و

رشدھا بل هو لازم علیها، و کذا الصغير علی الأقوی. والقول بخياره في الفسخ و الإمضاء ضعيف. و کذا لا خيار للمجنون بعد إفاقته»^۳.

در ما نحن فيه فقط آیت الله العظمی آقای خوئی مخالف هستند، ایشان می فرمایند اگر صغیر و صغیره را تزویج کنند و بعد از بلوغشان تشخیص بدهند که بجا نبوده حق دارند که عقد ازدواج را بهم بزنند ولی دیگر محشین عروه در اینجا حاشیه ای ندارند و همان کلام صاحب عروه را قبول کرده اند.

آقای خوئی در خیلی از مسائل با فقهاء معاصر اختلاف نظر دارد و علتش این است که در اینجا ما تابع روایات اهل بیت علیهم السلام هستیم که در ما نحن فيه اخبار بر همان قول صاحب عروه دلالت دارند اما یک خبری وجود دارد که خلاف آن را می گوید، بحث بر می گردد به اینکه ما در علم اصول اخبار را از چه بابی حجت می دانیم و علت حجیت اخبار چیست؟ که آقای خوئی سلسله سند را بررسی می کند و اگر صحیح باشد خبر را می پذیرد ولو اینکه فقهاء به آن عمل نکرده باشند و اگر خبر ضعیف باشد به آن عمل نمی کند ولو اینکه فقهاء و اصحاب به آن عمل کرده باشند، ولی ما تبعاً لإمام و آقای بروجردی قائلیم که میزان اطمینان به صدور می باشد و این در موارد مختلف فرق می کند لذا ما قائلیم اگر خبری سنداً ضعیف باشد ولی مورد عمل فقهاء و اصحاب باشد ضعفش جبران می شود و حجت می باشد و بالعکس اگر خبری سنداً صحیح باشد ولی فقهاء و اصحاب به آن عمل نکرده باشند از حجیت می افتد بنابراین بین ما و آقای خوئی اختلاف مبنائی وجود دارد و همین

^۱ شرایع الاسلام، محقق حلی، ج ۴، ص ۲۸، ط اسماعیلیان.

^۲ تحریر الوسيلة، امام خمینی (ره)، ج ۲، ص ۴۲۷، مسئله ۱۲، ط نشر آثار.

^۳ العروة الوثقی، سید محمد کاظم یزدی، ج ۵، ص ۶۱۷، ط جماعة المدرسین.

از اصحاب امام رضا علیه السلام بوده که به دستور حضرت در دربار منصور مشغول بوده.
 خبر اول و دوم و هفتم از این باب ۶ بر این مطلب دلالت دارند اما بعضی از اخبار مخالف هستند که آیت الله خوئی به همان استناد کرده است.
 این شروع بحث بود و اما ادامه آن بماند برای روز شنبه
 إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی
 محمد و آله الطاهرین

باعث شده در مسائل مختلف فقهی فتوای آقای خوئی فتوایی متفاوت نسبت به سایر فقهاء و معاصرین بدهند.

مرحوم آخوند در حاشیه رسائل دارد که "کَلِمَا اَزْدَاد صِحَّةَ زَاد وَهِنًا" یعنی اگر خبر صحیح باشد ولی فقهاء ما به آن عمل نکرده باشند هر چند سندش صحیح تر باشد در واقع ضعیف تر است زیرا فقهاء و اصحاب که به زمان صدور خبر نیز نزدیکتر بوده اند با آن درجه از وثاقت و عدالت به آن عمل نکرده اند.

خب و اما دلیل این مطلبی که در مورد ولایت بر صغیر و صغیره بیان شد اخباری هستند که در باب ۶ از ابواب عقد نکاح ذکر شده اند و عنوان باب این است؛ "باب ۶ : ثبوت الولاية للأب والجد للأب خاصة مع وجود الأب لا غیرهما علی البنت غیر البالغة الرشيدة وكذا الصبي".

خبر اول: ﴿محمد بن یعقوب، عن محمد بن یحیی، عن أحمد بن محمد، عن محمد بن إسماعیل ابن بزیع قال: سألت أبا الحسن علیه السلام عن الصبية يزوجه أبوها ثم يموت وهي صغيرة، فتكبر قبل أن يدخل بها زوجها، يجوز عليها التزويج أو الامر إليها؟ قال: يجوز عليها تزويج أبيها.﴾^۴

کلینی از طبقه ۹ ، عن محمد بن یحیی ابو جعفر عطار قمی از طبقه ۸ و بسیار جلیل القدر و از اساتید کلینی می باشد، عن احمد بن محمد بن عیسی که از رجال بزرگ طبقه ۷ می باشد، عن محمد بن اسماعیل ابن بزیع از طبقه ۶ و در حد اعلای وثاقت می باشد، ابن بزیع

^۴ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۴، ص ۲۰۷، ابواب عقد نکاح، باب ۶، حدیث ۱، ط الإسلامیة.